

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

15 octombre st. v.
27 octombre st. n.

Ese in fiecare duminică.

Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 42.

ANUL XXV.

1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl ; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Logodna séu incredințarea.

(Din „Nunta la Români.“)

De greu mai trec zilele, cându-i omu 'n așteptare, nu mai este decât un cescuț de vreme și-l socotim ca vécure. In slărșit se luminează de ziua, de acea și mult dorită a logodnei. Care de care-i după trebă, totă casa-i in picioare, până și mama bună, de cum s'a crepat de ziua, o veți că nu-și mai pune furca 'n brâu ca de obicei, ci o lasă să se odihnescă in grindă séu intr'un ungher, unde-o pusese de cu séră. Sprintenă, cum n'a mai fost de amar de vreme, se cobără de pe cuptor, pare că nu-i mai este frig ca mai 'nainte, s'a desghetat bêtrâna.

Brazdele frunții ce-s săpate și cu și de necazurile lumii, le veți par că din ce in ce mai puțin adânci și raza mulțumirii îi mai intinde fața.

Nepoței, și ei după puterea lor, alergă 'n dreapta și 'n stânga de aduc bunicăi ba apă, ba niscăi surceluțe și când bunica vede câte unul de abia mergând in picioare, cum târae după el un vrâsc de trei ori mai lung și strigând-o in gura mare, că-i aduce lemne, măcar că nu-ș vede capul de trebă, îi vine să-I mânânce, așa îi de drag.

Bêtrânul ia câte-unul in cârcă, d'abia-și vede de trebi și nu pôte face un pas din ogradă, fără ca nepoței să se ia drôie după el. Bine-i de bêtrân când n'are cine-l năuci de cap, dar cu câtu-i mai bine atunci când are cine.

Casa-i oglindă, mēsa-i pregătită, bucatele 'n vatră umplu casa de miros. Acuș, acuș in slărșit soșeșce și pețitorul. S'a adunat și din nēmuri.

Prin Transilvania, mai mult tinerii merg la preot c'o găină și c'o garafă de rachi, poftindu-l să-i logodescă ; tot asemenea se face și la Ruși.

Benedict Viciul dice, că incredințarea, logodna, se face cu séu fără preot. In totă țera românescă inse-i mai mult fără preot.

Un moș bêtrân chiamă tinerii lângă el și luându-i de mână pe fiecare, se uită la flăcău căutând să-i străbată sufletul și-l intrébă, de cu adevărat îi e dragă fata și de vré s'o ia, de se crede in stare că va puté duce casă cu ea, repetându-i erăși că insurătórea nu-i mēr să-l mușci și de nu ți-o place să-l svérli, ci-i pe traiu și viêtă și să nu socotescă că 'nsurătórea-i ca mierea, că vin pe capul omului și zile grele de sărăcie, că pôte n'ai de unde pune o surcică pe foc să-ți încăldești vatra, că pôte nu ți-a remas decât un ou și încă și p'acesta trebuie să-l împărțești cu nevêsta și cu copiii, că pôte vine bolă

grea pe capul unuia și celalalt trebuie să-l caute și să-l ajute, că altfel Dumneșeu nu-ți mai dă noroc copilului : să ia sēma, că decă acuma, cât e tineră și voinică îi e dragă, apoi peste câțiva ani, decă se va trece de muncă și greutate, atunci să nu cumva să dică că nu-i mai este dragă și să caute s'o lase, că tată ei nu i-o dă, că n'are ce mânca și ce purtă, ci i-o dă să-i fie soție pe viêtă ; și de flăcăul se prinde că vré și vré, bêtrânul dice : » Cu noroc să dea Dumneșeu « și cere o strachină de grâu. Afara bof, bof, câteva descărcături de pușcă. Mama, ștergându-și ochii cu mâneca cămășei, îi intinde o strachină de grâu, mestecată 'n partea muntelui cu semēnță de cânepă, deasupra presură sare, aruncă câteva bucăți de zăhar, rupe câteva crenguțe de stebă de busuioc de dragoste, de cel ce-i semēnat in ziua de Stul Gheorghie, până a nu se ridică roua și de care busuioc se găseșce la fiecare casă de gospodar unde este fată mare ; pune aceste crenguțe peste grâu și tatăl mai aruncă câteva parale.

In Leverda, jud. Dorohoiu, pun și pene, ér pe deasupra stropesc cu vin, pentru ca tinerii să aibă 'n viêtă pâne și sare, să le fie traiul dulce ca zăharul, ușor ca péna și cu dragoste să tragă unul la altul, cum trage busuiocul cu dragostea. Bêtrânul, luând dela tineri câte-un inel, le amestecă in grâu.

Tinerii punënd mâna pe marginea farfuriei, unul de-o parte și altul de alta, invêtesc strachina odată până când locul unde ținuse băiatul vine sub mâna fetei.

Atunci stau și caută inelele și tot așa fac pân' le găseșce ; de-afară se aude bof ! bof ! bof ! câteva impușcături

Bêtrânul ia inelele și schimbându-le, pune flăcăului ș-apoi fetei pe degetul al patrulea¹ dela mâna stângă.

La Romani se punea tot pe acest deget, socotindu-se că un nerv dela acest deget merge până la inimă.

In Calmățui și in jud. Rômnic sóra aduce o sită, o fată o ține și un flăcău tórnă 'n ea grăul, aruncă câțiva gologani, e bine să fie bucăți de franc și după ce fata a cernut și precernut făina, ia inelele de logodeșce, făcënd cruce fiecărui din logodnici cu inelul.²

¹ Macrob. Saturn. VII. 13 A. Gel. X 10. Apud Desobry, Rome au siécle d'Auguste.

² Isidorum Hisp. lib. 2 de Divin, Offic. Cap. XV. »Quod in primis nuptiis anullus asponso sponae datur, sit nimirum, vel propter mutuae dilectionis signum, vepropter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur. Plin. Hist. Nat. cap. XIII. 1. Ut plane affirmare possimus munos anti apud nos mox anulas coepisse. — Anulé pronubi, multae fidei signi. — Plin.

La Albanezi, pun inelele 'n făină de grâu.¹ Bătrânul îi logodește în numele lui Christos, apoi îi urcă să le dea Dumnezeu noroc și viață îndelungată. După Weber, în India o rudă bătrână pune soților în deget inelul de fer.

Tinerii îi sărută mâna mai întâiu și pe urmă de arândul, la toți cei din casă.

În Transilvania se aleg doi grăitori, unul al mirelui și altul al miresei; când sosesc la casa fetei, stau toți liniștiți înaintea porții, ér grăitorul intră în casă, unde sunt adunați óspeții miresei. Intrând în chilie, grăitorul ȳice: »bună séra să dea Dumnezeu» și dá mâna cu toți; grăitorul fetei și ómenii din casă respund:

— Mulțămim dtale, dragul meu, placă ședi la noi; și-l imbie cu scaunul.

Grăitorul miresei. — Mulțămesc, dar nu pot ședé mult, ci eu m'aș rugá de dvóstre, să-mi dați sălaș.

Grăitorul fetei. — Dar numai singur ești?

Grăitorul feciorului. — Ba mai am afară vr'o doi, trei; sântem drumari, mergem la térg.

Grăitorul fetei. — Dar la noi locul e cam strîmt, dvóstre sânteți póte mulți, totuș placă veniți în láuntru, dórá pentru aceea vom încápe noi óre cum, ne-a ajutá Dumnezeu.

Grăitorul feciorului merge afară, chiémá pe cei rémași afará, în láuntru, cari náválesc toți în chilie, indesându-se pe ușa unul pe altul cu voe bună. Mulțumesc toți, dând mâna cu cei din casă, unde asemenea sânt adunați óspeții miresei.

Grăitorul ia de mâna pe feciorul mire și-l pune să ședá în fruntea mesei. Ceilalți óspeți imbieți de gazdá și de grăitorul fetei se aședá și ei, cum și unde încap numai. Încep toți a vorbi de plug, de térguri ș. a., rid, fac vuet.

De-odatá grăitorul feciorului se scólá, cu toții tac și el cuvintézá: »De aste sântem noi sátui, de vorbe, de plug și térguri; me rog de dvóstre să vedem de térgul nostru de care am vorbit atunci, când am fost p'aici și am dat mâna la olaltá. Acum sânteți mai mulți, vom face lucrul cu capét, de va fi rénduit dela Dumnezeu. Ne rugám să ne aduceți pe aceea, pentru care am vorbit. Ve rugám s'o aduceți în fața mesei, înaintea dvóstre și a nóstrá ca s'o vedem.

Grăitorul fetei. Mulțumim de cuvént și de dragoste, pentru dvóstre o să o caut și să o aduc.

Grăitorul ese afará și pe baba séu femeia care o aflá mai aprópe de ușa o aduce 'n casá în fața óspeților ȳicénd: iacát-o, ve rog, v'am adus-o.²

Grăitorul feciorului. — Mulțămesc și de asta, s'o tráiescá Dumnezeu cu bine, dar noue ne trebuie alta; pe aceea ne trebuie noue, pe aceea am făcut noi térg, pe aceea să ne o aduceți. »Și grăitorul feciorului imbie pe grăitorul fetei cu rachiú, ca să-l facá bun și ȳice: »placá și hé, și fii bun și osteneșce după mirésa aceea adevératá.»

Grăitorul atunci șchiopétând și glumind ese afará. Între acestea mirésa stá în cámáruță chititá ca de foc și aștéptá să-i vie réndul. Grăitorul intrá la mirésá, îi dá sticla de vin în mâna dréptá și el luánd-o de mâna stângá, intrá la óspeți și-o dá în mâna grăitorului mirelui, care o primeșce cu bucurie, și mirésa pune vinul pe mesá.

Grăitorul feciorului, când ia mirésa din mâna celuiialt o pune lângá mire, ce șede cu pálária pe ochi³, ȳicénd: Asta, veȳi, ne place noue, tráiesc'o

H. N. XIII § 2 Etiam nunc sponsae muneris vice ferreus anulus mittitur. Digest cap. XXI. 1.11.

¹ Ida Düringsfeld. Die Albanen.

² § 6 Römische Hochzeits und Ehedenkmal, Aug. Rosbach, Leipzig, pag. 28.

³ Acésta-1 și la Unguri, după Düringsfeld în Hochzeitsbuch, Ungaren.

Dumneșeu, asta-i de noi. »Și cu veselie și cu glume trece câtáva vreme; după aceea grăitorul face semn să se scóle toți și mirele și mirésa și uitându-se împregiur se întórce cátrá fecior și ȳice: (cutare), fétul meu, îți place ȳie de fata asta? uitá-te bine la ea.

Feciorul. Place.

Grăitorul feciorului către fatá: Da ȳie (cutare), puil meu, place-ȳi de feciorul de lângá tine? »Fata tace cu ochii plecați în jos.

Grăitorul feciorului: Spune fétul meu, nu-ȳi fie rușine, vorbeșce cu gura, cá de nu, ómenii aceștia de ómenie s'arsupérá, cá numai înzádar au venit aici.

Fata. Place.

Grăitorul feciorului ȳice cátrá óspeți să spue unul Tatál nostru; în urmă toți își fac cruce și stérșind se aședá; gazda aduce vin pe mesá și toți încep a inchiná cu páharul și ér: ȳine finá! na cumétrá! poftim cuserá! și tot așá de-aréndul pe la toți.

Socrul cel mic ce face, ce drege, de-odatá numai aȳi láutari în tindá. Dar ce-i asta? întrebá ómenii?

Socrul cel mic. Apoi dá, să facem voie bună, cá dórá n'am o sutá de fete de máritat.

Unul dintre cei mai bătráni ȳice: Dragii mei, în viața mea multe locuri am cálcat, multe am vėđut și multe am pátimit și me tem de multe. Aș vré să vėđ tinerul dvóstre óre nu cumva e șchiop. ia poftim să prindá pe mirésá la joc și să vedem, cum le stá; toți strigá: »mirele la joc.« Tinerul ia fata, láutarii cántá, și ei jócă. Toți privesc la ei cu drag și cu bucurie; toți ȳic: »E bine, e bine, Dómne ajutá, le stá de minune.« De acolo vine réndul la joc și celoralalți; socrii nici ei nu pré se dau în láaturi, mai jócă ce mai jócă, mésa-i gata, se pun la mesá, mánancá, béu, fac chel și láutarii trag din arcuș de inimá albastrá. Pe sférșite, aduc găina gătitá cu verdéță, brad, maghiran, curpán alb (ederá Mold.), merișor (Munt.), belbinoc (Immergrün séu Pervanch), mirt séu altá frunđá verde. În Dobrogea la gátul găinei aniná salhá de felii de cepușórá înșirate pe ață; prin pregiur mai niște vrábiuți fripte, séu în sférșit după voia fiecárei gospodine. Gáina cea friptá o pun dinaintea mirelui și după chipul cum o rupe, se cunóșce de-i hátru ori ba; și ca să aibá ómenii ce ride, găina-i ferbinte ca focul și dese-ori cusutá cu ață.

În vechime vreme, ér în județul Botoșani ș'a-cum, sânt cu multá bágare de sémá la ruptul găinei. De mirele suflicá mánecel, socotesc:

Vița de vie

Tot invie,

Dar cea de urzică

Se usucá.

De logodnicul se frigea și ducea iute mánile la gurá, ȳiceau cá-i timp.

De-o rupea deacurmezișul, cá-i un papá lapte, séu cá nu-i hátru, isteț; ér de se mocoșá mult cu ea, rídeau ca de un becisnic ce nu șcie doue paie a 'ncurcá.

În Románia rar se întéplá să le dea mesá atunci când vin în stárostie. Cele mai multe ori mesá se face la logodná, să nu ridice cheltuiéla așá multá.

În vorbá flácául póte de rușine e sficios; la mesá inse totdeuna i se vede stángácia și de-i hátru séu ba.

S'a vėđut de multe ori párinți cari de 'ndatá după mesá nu mai vréu pe flácáu. Sânt multe povești și anecdote despre cele ce-a pálit un flácáu la mesá, dintre cari unele fórte posnașe.

Décá tinerul place párintelui fetei, atunci, după ce s'a sculat dela mesá, hotáresc ȳiua croitului. Unul din ómenii mirelui atunci cuvintézá:

»Când am venit la dvóstre eram 99, acum vrem să mergem o sută, adică cu soț.

— Ba una ca asta nu se pôte, că cum ați venit așa ve veți și duce.

— Bine, așa vom face, numai de se va afla între dvóstre un om de cuvânt, în care să putem ave totă încrederea, pentru ca să ne fie chezeș, ca să șcim cui cerem socotelă, ca nu cumva să ne fie drumul înzădar.

Unul din ómenii miresei ȃice :

— Eu me primesc chezeș, dar, să mi-o dați în mână, ca să știu și eu în mână cui oi da-o.

— Bun cuvânt, ne place, dar mai băgați de sémă, că noue ne-a plăcut de dvóstre și am făcut tērg, și me rog să se șcie, că cine o strică tērgul nostru, acela să pună glóba atăta ș-atăta, pentru că știți cum îi lumea, nu se pôte mórte fără pricină, așa nici nuntă fără minciună ; și unii reu de noi ve vor spune dvóstre, ér alții de dvóstre noue, și gura lunei rea nu trebuie luată în sémă.

Tatăl și muma fetei se invoesc, că cine va strică tocméla, să fie globit ; ia mirésa de mână ș-o dá în mână unuia, ca să șcie dela cine s'o cēră. În județul Covurlui, Sucéva și Némțu, în partea muntelui, flăcăul în séra acésta își ia mirésa acasă la dēnsul și flăcăii și ceialați ce se mai întēplă chiue de-ți iau auđul.

Cum au ajuns la casa logodnicului, pun pe mirésă în fundul patului, unde stă fără a pune mână pe nimic, de unde și proverbul : »Ce ședi cucuétă 'n fundul patului ca o mirésă ?« Dela horn și pân' la căpētēiu întind o frānghiuță, pe care atērnă o prostire albă, frumósă, de bumbac subțire, cu vrēste de borangic, de bumbăcel séu arniciu séu chiar cu vrēste de lână. În Tănăóni, Stoicani, jud. Covurlui, le fac cu horbotă lucrată de mână. Mirésa stă tot timpul sub prostire, ferită de ochii bărbaților și așa stă doue séu trei sēptēmāni până s'au scos hárțiile și s'au făcut strigarile. Sora mirelui stă cu mirésa și nu face un pas de lângă ea. În acest timp numai femeile, ce duc plocon miresei și cer s'o védă, pot trece după perdea.

Tatăl báiatului, cu mai mulți prieteni și némuri, la Istrieni, se duc să cēră respunsul ce-l așteptă de opt ȃile, care respuns fiind prielnic, ei petrec mândând și bēnd în sánětatea familiei amēndoror părților. Cu acest prilej se amână facerea contractului de căsătorie pentru doue sēptēmāni. Atât femeile cât și mirele și mirésa lipsesc ; la aceste desbateri numai sexul bărbătesc al familiilor în chestiune caută a se înfelege și a se incuseri, și tocmai după doue sēptēmāni tatăl împreună cu fiul se duc în casa miresei, aducēnd cu ei o căprióră, pe care o prepară la mēsă. Tinerul dá fetei veriga de logodnă, prin care se logodesc și impușcături de piștóle anunță vestea imbucurătoare.¹

În Macedonia : Crușova, Bitolia, logodna se face séra și după ce au schimbat inelele, pe care le pune preotul într'un țir (ciur) cu nohot, strafide, migdale ; ér după ce a schimbat inelul aruncă nohotul și strafidele pe capul miresei, mai întēi preotul, apoi fiecare din óspeți aruncând câte o mână.

Logodna se face în modul următor : părinții flăcăului trimit la părinții fetei unul séu mai mulți pețitori, cari dau semnul, adică duc un inel legat cu cordea vēnētă séu roșie și mai multe moneđi de aur. După ce părinții flăcăului și ai fetei s'au înfeles între ei asupra logodrei, urmēză schimbarea inelelor, care se face numai între părinți, fără ca viitorii soți să ia parte la acésta ceremonie. În timpul când se face

¹ Historische, Geographische, und statistische Darstellung der Istrischen Halbinsel.

schimbarea inelelor, se dá cu pușca la casa logodnicului ; ér la casa logodnicei se impușcă în semn de respuns.

În genere logodna se face séra și cei invitați se duc și se întore cu torțe aprinse, fiind insoțiți și de multe ori de ghiști (scripcari Egipt. țigani lăutari), urând fiecare unul după altul. *Să bāneză, să incherdiséscă si na ora tra eta* : să trăiēscă, să se foloséscă și acésta logodnă să fie odată pentru totă viēta. Câte odată inse, fórte rar, óspeții rog pe părinții fetei, ca să le-o arate, când atunci îi fac *mēstere*, adică îi dau fiecare câte-un ban de aur, séu alte daruri femeēști, inele, cercei, ér ea spre mulțāmită sārută mână la toți, fie bărbați, fie femei.

În Pind pe lângă acésta mai este obiceiul să se aducă la casa logodnicei o pede (lipie mare) infrumusețată cu deosebite desemnuri încristate, făcute în aluat cu vērful cuțitului mai 'nainte de a se pune la copt, precum și un pagur (ulcior de metal), avēnd legat de el mai multe mahmudele. Pedéua se ivelește într'un servet și se pune pe capul unei fete, care intră în ogradă cu ea, după aceea se aduce de asemenea și din partea logodnicei un pagur cu rachiū și, amestecându-se apoi rachiul adus dela logodnică cu cel dela logodnic, se cinstesc óspeții și se pun la mēsă și după ospētare urēză cu toții să trăiēscă. După un timp óre-care se face schimbarea de daruri reciproce între familia logodnicului și a logodnicei. Aceste daruri constau din cāmēșă, colțuni și alte lucruri, mai cu sémă relative la îmbrăcăminte. În genere, nici odată nu se cercetēză ce zestre are fata, mai mult încă, în multe comune, precum în Crușova ș. a. este oprit prin o dispoziție comunală a se cere vr'o zestre dela părinții fetei.

Fata odată logodită trebuie să facă tóte chipurile, ca să nu védă nici să se întēnescă cu logodnicul ei și decă din întēmplare îl zărește, atunci plēcă ochii în pāmēnt și nu se uită la dēnsul.¹

La Macedonienii din Vlaho-Clisura, la logodnă s'adună tóte rudele și fac *un baiaram strășnic*.

Logodna ține o lună, trei luni, jumētate de an și chiar cățiva ani, în care timp logodnicul se duce după negot ; fata inse-i ținută s'astepte, până va veni dela el scrisóre, că nu mai pôte s'o ia, ceea ce-i mare lucru și numai fórte rar se pôte întēplă și numai atunci se pôte mārítă c'un altul, când șcie de bună sémă că i-a murit logodnicul.

Nicāeri n'am auđit să aibă bărbatul atăta respect de femeie ca acolo, și de aceea în Macedonia se găsesc cele mai bune mame de familie, și o rușine mai mare pentru o femeie n'ar puté fi decāt să instrāneze pe tatăl de copiii sei.

În România logodna nu este așa de puternică ca la Macedoneni.

Elena Sevastos.

Știuca blagoslovită.

(Anecdotă populară.)

Cumētrul Gheorghe, prindēnd o știucă grasă,
O dá nevestei s'o facă resolaș ;
Și 'n sat porneșce, poftind smerit la mēsă
Pe popii Manasă, Gavril și Antonaș.

Cei trei popi, pe rēnd,

Nici mai stau pe gând, —

Și cum sfānta liturghie de cetit o isprăvesc,

La cumētru Ghiorghe 'ndată deadrept tustrei pornesc.

¹ Burada. Revista pentru Istorie, Archeologie și Filologie.

Cum intru la om in casă,
 Ei și ved intinsa mėsă ;
 Toți s'așeđ, — blagoslovesc,
 Și-apoi la gustat grăbesc.

Gospodina le aduce
 Știuca întrégă pe-un blid mare . . .
 Toți voesc ca s'o apuce,
 Când de-odat' Manasă sare,
 Și cu glasul-i amorțit,
 Dice:
 — Stați ! la împărțit
 Eu să am întietate !
 La toți da-voi pe dreptate . . .

Ș-apoi pe-al optulea glas
 Intoneză tot pe nas :
 — »Troia sfântă in Domnul,
 »Blagoslovit-a pe omul,

„In veci ca să pomenescă or-și-care bun creștin
 „Pe tatăl, cum și pe fiul și pe sfântul Duh, Amin !“

Și dicend acest cuvânt,
 Cu glasul lui cel pré sfânt, —
 Știuca-apucă ș-o croeșce
 Și 'n trei părți o despărteșce.

Apoi, ér evlavios,
 Cântă încă un icos :
 — „Domnul este inceputul,
 »Pe densus blagoslovim ! . . .
 Și precum cerul, pământul,
 »Numai lui îl datorim,
 „Să incepem ca și densus
 „Totul dela inceput,
 »Că tot ce-i, numai printr'ensul
 »Când a dis s'a și făcut ! . . .“

Dar n'apucă să sfērșescă cântecul lui peste tot
 Și-și infipse furculița la cea știucă drept in bot,
 Și luându-i căpățina, pe-al lui talger o lungeșce.

Antonaș se scólă iute, și c'un »Dómne milueșce !
 Iși infipse furculița intr'al știucei gras mijloc,
 Și pe talgeru-i trăgënd-o, cântă ér cu un sfânt foc :

— „Nazareeanul Isus
 „Intre doi tâlhari-i pus !
 „Dar el nu s'a necinstit,
 „Că mijlocul e sfințit, —
 „De Domnul aghezmuț ! . . .“

Popa-acest n'apucă bine să sfērșescă al seu icos,
 Și Gavril, pe al seu talger, cōda știucei a și scos,
 Și-apoi, ridicându-și glasul și lungindu-și puțin botul,
 Dice :

— »Alfa și Omega pe pământ și 'n cer e totul !
 »Să sfințim locul din urmă
 „Pentru creștinésca turmă,
 „Că și 'n ceasul unspredece
 „Reii cătră bine-or trece !“

Dar când biet cumētru Ghiorghe, dă să-și ia și-el o bucată,
 Vede că din blid cea știucă a zburat sermana tōtă, —
 Și că n'are dinainte
 Decât zama cea ferbinte.

Cumētrul se indirjeșce,
 Se scólă, la popi priveșce,
 Și vedëndu-i cum imbucă
 Cu multă poftă din știucă, —

Blidu 'n sus rēdică 'ndat
 Și se pune pe cântat :

— »Vēđend Domnul reutate,
 „Făr-de-lege și pēcate
 „Intr'a Sodomei cetate, —

„Trimis-a o plōe mare de puciosă, foc și pară,
 „Să curgă pe ai Sodomei rei, și nēmul lor să piēră !“
 Și dicend aceste vorbe, blidul din mâni il avēntă
 Și fertura tōtă-aruncă peste troița cea sfântă.

Bieții popi ! cea știucă grasă deloc nu le-a mai priit . . .
 Că pe-acasă fiecare s'a dus fript și opărit ! . . .

N. A. Bogdan.

Francisca de Rimini.

— Tragedie in cinci acte, de Gustav Drouineau. —

Persónele :

Bertold Malatesta, duce de Rimini.
Paolo, fratele seu.
Guido de Polenta, tatăl Franciscăi.
Dante, poet, proscris de guelfi.
Principele de Scala.
Zordini, trubadur.
Un intendent.
Un curier.
Un valet.
Un cavaler.
Francisca de Rimini, soția lui Malatesta.
Giovanina, domnișóra de onóre.
Batilda, soră de mănăstire.

Pagi, Valeți, Guelfi, Gibetini, Inchizitori, femei de curte.

Scena se petrece in Rimini, la inceputul secolului XIV.

ACTUL I.

O sală deschisă, inspre curtea castelului.

Scena I.

Un valet, un intendent, pagi, ingenunchie inaintea unei ferești deschise.

Intendent. Să ne ridicăm ; cortejul a intrat in biserica. (Valetului.) Du-te acum unde te chiamă serviciul.

Valetul. (Ridicându-se.) Cât de smerită merge ducesa ! Cu ce jele își plēcă ochii ! . . Cu riurile-i de lacrimi udă pe pagi, și luminarea tremură in mână-i.

Intendent. Pagi, urmați-me !

Valet. Die intendent, mai lasă-i puțin să se odihnescă ; au destulă vreme ca să-și invețe caii. — Șcii dta pentru ce ducesa, indiușată, dăruieșce un voal de aur altarului Feciórei ?

Intendent. Nu șciú. — Dar tu, ce șcii ?

Valet. Ce pot șci eu, un simplu valet !

Intendent. Dar tu pari a cunoșce . . .

Valet. Póte c'am fost inșelat prin niște vești greșite . . .

Intendent. Ci spune odată . . . (Valeții și pagii se apropie și ascultă cu grōză.)

Valet. Se vorbeșce că seniorul, stăpânul nostru, este ispitit nóptea de duhuri necurate. Câte-odată, se primblă inspăimântat prin camera sa ; se incuie, și opreșce pe ori-cine de a-l vedé. Acolo el se boceșce, séu ride . . . dar ce inspăimântător ris ! Umbra lui mărită trece pe geamuri, ca niște nouri fugători ; pronunță niște cuvinte neobicinuite, infernale,

LĂUTARI ROMÂNI LA PARIS.

— se rogă, invocă cerul, dă țipete sfâșietore; însărșit, pare că e într'o neconținută luptă cu demonii întunecați . . .

Intendent. Taci! Malatesta este stăpânitorul Rimini, strănepot al familiei celei mai ilustre, duce, senior, suzeran! . . . (Vedând pe Dante ce intră.) Cine e nemernicul acesta?

Scena II.

Acciași, Dante, (cu un baston în mână.)

Intendent. Pe cine cauți tu?

Dante. (Preocupat.) Pe stăpânul teu!

Intendent. Cum te numești?

Dante. Numai lui me voi face cunoscut; du-te și spune-i fără întârziere, că eu îl aștept aici.

Intendent. Ce drept ai, vasale, de a-mi vorbi așa?

Dante. (Eșind din visarea-i.) Nici unul, domnule intendent.

Valet. (Incet intendentului.) E un sërman.

Intendent. Ce-mi pasă! Ar trebui să-l dau afară . . . (Mișcarea pagilor și a valeților.)

Dante. Iertați-me! spuneți-i că un străin îl caută; — am nevoie de puțină odihnă. (Toți es.)

Scena III.

Dante.

Să respir un moment! (Șede.) Ce obraznici slugi! . . . Fii mulțămită, Florențo! Ca pe un nevrednic cerșitor ei au primit pe Dante! Bucură-te de nenorocirile mele! Despoiat de bunuri, înfășurat în zdrențe, mănjit de glod, proscris, fugind de mărtea ce călăul teu mi-o pregătește, n'am nici un adăpost care să-mi apere capul în potriva furtunilor! Nu, negri dușmani! — nu guelfi odioși! — voi nu veți gustă vrednica pace a cerurilor! veți fi vecinic jertfa schingiuirilor fără de nume, și iadul își va deschide pentru voi prăpăstiele sale îngrozitoare! O tu, Părinte veșnic, tu Duh sfânt, tu Fiul al lui Dumnezeu! ajutați să ajung la scopul ce me aduce aici, și faceți ca vócea mea să puie în respect pe ingrații a căror arme împedecă reușita noastră! Voi așteptă pe Paolo, sub ochiul tiranilor noștri: Credința vie susține, când ținta e așa de mare! . . . Dborînd acest zel dumnezeesc, ce mai e viața? . . . Un instinct! . . . De ce sórta mórtea noastră e urmată! Mormântul, este pentru creștinul ce se sbuciumă pe lumea acesta, un adăpost în care timpul se prefăce în veșnicie. Sufletul unui adevărat credincios trăește în poesia mea, și Cel Veșnic l'a ales ca să aducă la credință inimile rătăcite. (Privește.) Dar aștept cam mult! . . . Ah! étă o carte; să scriu pe ea visurile ce-mi însuflă Ugolin. (Scrie.)

„Privind la fiii mei, ei încă tot dormiau.

— Pâne! șoptiau prin somn.“

(Punând jos péna și gândind.) Ce sbucium îi zugrumă!

Scena IV.

Dante, Bertold Malatesta

Malatesta. Străine . . .

Dante. (Visând.) Pâne!

Malatesta. Ce? . . . tu Dante, la Rimini!

Dante. (Ridicându-se.) Dinaintea ta, stăpâne, se infășoșeză un surgunit. Guelfii tei triumfători me isgonesc din Florența. De suferința mea, își bat joc! Mi-au ars casa, și-au răpit bunurile copiilor mei. Fără pâne au rămas, sërmanii mei copii!

Malatesta. Tu ești, mare poete? cât de crud ai fost lovit de sórta!

Dante. Veđi . . . Am fost chemat de Sorbona la

Paris; dar iubesc mai mult țera mea, în care fui esilat, decât laurii Franciei. Aci, pentru a me mângăia, am cărți indestule; lipsit de plăcerile pe cari le visam, în viața-mi, eu scriu *Comedia* și *Vita nuova*; studiez pe Aristotele și teologia, séu me armez cu energie în potriva mahnirilor; rid de doctorii noștri, a căror știință înaltă me invinovățește că nu compun poesia mea în limba latină; cânt în limba noastră admirând pe Virgiliu, maestrul meu în arta versurilor și a stilfisticeii . . . Dar tu . . . ce ai . . . O durere ascunsă . . .

Malatesta. Regii, în palatele lor sunt supuși nenorocirii . . . Soția mea linceđește de o bôlă ce eu n'o pot cunoște, și care me desperéză; ea cere să vie tatăl seu, care trebuie să sosescă astăzi din Ravena, pentru a redă acestei inimi bolnave repaosul ce i s'a răpit.

Dante. Nu! Ț-ai atras singur mânia lui Dumnezeu, care ș-a luat dela tine bunătatea sa vecinică, când, bătându-ți joc de isbânđile tale, ai imbrăoșat partidul guelfilor, numai din pricina unui amor. Fratele teu nu știe asta. Mărit prin luptă, el se bătea odinioară, ca tine, stăpâne, în rândurile gibelinilor; indumneđit de soldați, mândru de loviturile sale de lance, el urmă mereu pașii tei; dar tu, fuși invins; înzădar curagiul seu a oprit zugrumarea fiului lui Guido, pe câmpul de bătaie, când acesta căđu sub lovitura sa. Papa susținea furia lui Guido, și o îndepărtare numai, putea astimpără sêlbătăcia lor . . . Paolo, ne mai putend trăi în trista lui patrie, se îndepărtă, peregrin și mândru ca un surgunit: (cu o ironie ușoră.) Tu . . . tu trecut în partidul guelfilor. ș-ai rămas astfel nepedepsit . . .

Malatesta. Dar Guido, puțin după asta, dându-mi pe fiica sa, stînse pentru totdeuna ura noastră de familie, și Paolo, perdut pentru mine de trei ani de zile, când se va returnă din esil . . .

Dante. În statul teu domnește acel tribunal sfânt, care, cu cât pare mai smerit, cu atât e mai primejdios, și care-și aprinde trăsnetele-i dela luminele cerești, fiind gata să pedepsescă ori-când i se vorbește de ietare. Lui nu-i place figura lui Paolo: Paolo dar e vinovat! Ura bisericescă îl osăndește la schingiuirea vecinică, — și, — de cumva mâni el va călcă țermul pe care s'a născut, ce va găsi aici? Lanțuri ori supliciu . . .

Malatesta. Să sufăr eu ca acest tribunal să ordone mórtea fratelui meu?

Dante. (Repede.) Fă-te ér gibelin . . .

Malatesta. O nu! . . .

Dante. Am fost amândoi crescuți în aceleași școle; îți plăcea câte-odată să te incređi în cuvintele mele; tu, fratele teu, și cu mine, trăiam ca niște amici . . .

Malatesta. Vorbește în deplină libertate, nimeni nu te oprește. Dar spune-mi: ce drepturi așa de puternice are împăratul Germaniei asupra Italiei? Nu putem noi ore să reluăm odată cu libertatea și puterea nesigură pe care el însuși a părăsit-o?

Dante. Numești tu libertate, puterea de a face reu altora, de a distruge pe dușmani, de a jăfui, de a ruina? Ce ne pasă de decretule pontificalului roman, decă ori când nu e vorba decât de a merge cu armele în mână? Jurământul ne légă numai în contra crimelor. Esistă ore vr'un locușor sigur în tótă Italia, unde cineva ar puté să se odihnescă fără a fi amenințat de pumnale? Niște murdari Condotieri ridic stindarde, și șefii lor, plini până 'n gât cu aur, în complicitate cu legile noastre, rugând pe Dumnezeu, întocmesc lista celor ce vor îndură schingiuirea! Pământul nu mai produce róde, hambarele sunt go-lite, și nu mai dau hrană cetăților sângerate. Pentru a pune un frêu legitim acestor orori grozave, te in-

treb, stăpâne, ce trebuie? Legi, un suveran! — Eu, urăsc de mörte aceste tribunale unde furia denunță, unde dușmanul judecă și pronunță pedepșa. Loviturile se dau în mijlocul nopței; pumnalul lucră în taină; și valorile mării prohodesc esecutarea hotărîrii.

Malatesta. Ce-i dreptul, ördele resboinice se încungiu cu castelani vicleni, ce mănjesce zalele lor; dar eu... Ètä și Guido.

Dante. (Ironic.) Trebuie să ne despărțim?

Malatesta. Da. Îl voi face cu incetul, să pötă suferi privirea ta. (Dante ese.)

(Va urmă.)

N. A. Bogdan.

Limbistică comparativă asupra rădăcinei: cad.

(Urmare.)

e) *Cad* ölä, vas de beut. *Cad* la evrei și chaldei carceag, ölä; vas de beut. *Kadach* la turci, *qadah* la arabi cupă, vas de beut; *kadeh* și *qadeh* păhar. *Kotho* gr. vas de beut, *kothon* gr. vas de pământ din *Laconia* b) cupă. *Kotyle* gr. a) păhar; b) o măsură de 7¹/₂ uncii pentru fluide și uscate; *kotilion* și *kotiliske* gr. văsuț, — uț, on, ke diminutiv. *Kythra* și *hytra* gr. ölä de pământ; *kythros* și *hytros* gr. ölä de fert. *Ciotola* it. ölä de beut; *ciutură* rom. plöscă, — ciutura e de lemn în formă rotundă; lemnul e scobit dintr'un dărăb și apoi la lature e astupat; uneori e îmbrăcată cu piele de ied etc. în ciutură se pune tot felul de beutură. Stă apröpe de: *kythra* și de *ciotola*, strămutându-se l în r.

f) *Cad* scoc. *Cotera* bs. scoc la streșină de pe care curge apa de plöie în scoc. *Scotie* fr. scoc; b) canal; *esatorna* ung. a) scoc b) canal.

g) *Cad* cotariță. *Cettog* g. cotariță; *cotariță* rom. coșară, corfă; *kozze* nemț. cotariță. *Cotariță* după formațiune stă mai apröpe de *cotarcă* rom. de cäteră bs.

h) *Cad* cuthiä. *Caed* g. läduțiä, cassetä: b) cuverclu, astupuș, căpac, *chetron* fr. despărțemânt în ladă, în cofer, unde se ascunde ceva. *Cod* g. tēcä pentru cuțit, pentru sabiä; c) *cod* br. sinul de haină la femeii, în care se pöte băgä, ascunde ceva; b) *cad* tēcä. *Scheide* (s-ced, s-ceid-e) nemț. tēcä, vaginală. *Kotelo* la finni cuthiä, scatulä; *coteç* la boemi puil, fiocul mesei. *Scatola* it. cuthiä, scatuä; *schatulle* nemț. *skatulya* ung. Astfel noi avem: *Cuthiä*, dim. *cutiuță*, formă mai originală, și apoi *scatuä*, dim. *scätuitä*.

i) *Cad* sac. *Cod* g. br. sac; coden sac mic, pojnar; *cud* g. sac.*

VII. *Cad* însemnă tot ce lögä, ce incuie.

Cadw și *cawd* g. tot ce lögä, ce prinde, ce opreșce, ce apërä, ce incuä.

1) *Cad* legătură în genere.

Cadwyn g. lanț b) *grumazariu*, frëu. *Cadwynig* g. lanț mic (ig dim.); *cadwynog* g. cel ce pörtä lanț la *grumaz* (og=om); b) lanț mai mare (og augmentativ; og=aug, augeo latin.) *Cadene* fr. lanț. — C în h, *hädäreu*, româneșce mreje, impletitură de a prinde peșce.

Cod g. uniune; b) legătură; *codi* g. concubină; *codt* g. chit, cleiu cu ce se lipeșce; c în h, *hodro* -

* *Cistarca*, *cistarcha*, *cistartia* în monuminte vechi sacul în care se duc cele de mâncare; straiță. Acest cuvânt purcede din *cistartia*; ci e diminutiv (că în co-pil, C=Aesar) deci *startia*=straiță, rădecina dar=tar; de unde și=straiu.

bela româneșce pedecä. *Coud* g. uniune, legatură; *cudyn* g. bucle, cărlonț, pěr legat; *cosiță*; *cudynnog* g. încărlonțat, frisat, *cyd* g. uniune, legatură, iuncțiune; b) *cyd* g. e propozițiunea gallică ce coresponde latinei: cum, rom. cu, fr. avec, — ce asemenea are conceptul de legatură.

Cad=cat. *Catarama* rom, legatură, copciä de fer ce lögä; *catarama* la curéua de incins, la șerpariu, la ham etc. De origine a putut sunä: *catrama* séu *catarma*. *Catwyn* g. atäta cât *cadwyn*; yn e diminutiv; în *cadwynig*, ig e al doile diminutiv. *Catena* latineșce lanț, legatură de fer; purcede din *catwyn*, din care w s'a elidat; deci *catena* însemnă länțuț, länțișor. *Catea* br. lanț (fără diminutiv) *cateatzca* bs. inlanțuire, scatenare it. a deslanțui, a deslegä; (e *catena* latină cu s ce e aci cu înțelesul de propozițiunea: des (deslegä).

C trece în ci, *csat* ung. *cataramä*; de aci *csatolni* a legä, a aläturä, *csatlakozni* a se aläturä, a se pune în legatură.

T trece în ț: *căț* și *cață* româneșce, băta cu cărlig a păstorului, cu care împedecä, prinde, opreșce oia, punënd cățul sub un picior din urmă și ridicänd piciorul, de nu pöte umblä. De aci: *acaț*, eu *acaț* (pöte ac-caț); se *acață* ueigătorul în *acațätöre* (spëndurätöre); se *acață* hainele în cuiu. *Scaietele* se *acață* de haine. T trece în s, *akasztani* ung. a spëndurä, — a împedecä; *akadni* ung. între altele a împedecä, *akadály* pedecä. — *Descaț* rom. desleg; ce aratä, că pentru *acaț* rădecina e caț.

C trece în h, *häț* rom. funea séu curéua lungă ce ține cociașul (surugiul) în mână, când mână caii, — și cu häțul îi direge în drépta ori în stanga precum e de lipsä. Asemene *häțug*. *Hätüesc* rom. mân caii, anume a trage häțul încöce ori încolo.

Cätuş și *cätuşä* rom. lanț (uş uşä e formă de diminutiv) länțuț. L'a pus în *cațuşe* și l'a dus la varmegiä, — adecä l'a legat cu *cätuşe*. *Cataria* nepeta lat. o plantă legatöre; *acësta* româneșce se chiamä: *cätuşnicä* (se vede o formațiune slavënë în nica. ce represintă äncä un diminutiv); *katzenkraut* nemț., marum fr. (*katzenkraut* s'ar traduce cu iërba mätei, — dar în *katze* e conceptul de: *cataria*, *cațuşä*.)

Cätel rom. însemnă belciug, häțug; deci de se și aflä cätel — *catulus*=puiu de cătea, — aci purcede din *cät*, *cață* și el e diminutiv italo-latin, însemnă: cät—mic, — lanț mic.

Khatia bs. atäta cât *catea* bs. *catena* lat. *kato-gis* gr. după inscripțiuni, s'a numit pantlica, sérma la cununa statuei Victoriei. *Käaty* la finni lanț; *kätinee* la finni brașleta, legatura de mână (cät de apröpe stä de *catena* latinä.) *Kather* la arabi, *kethar*, *kothar* la cualdei și syri a legä; *katnica* pol. mațul lung, mare la animale. *Katyat* ung. inelul de lemn pentru osiä. Din *cat* e trece în in g, — gät la ung. pedecä, stavilä, gätolni a împedecä.

Kette nemț. lanț; *ketyu* finn. și *sved*, lanț; *ketina* la carneoli lanț (stä apröpe de latinul *catena*.)

Kitt nemț. cleiu ce lipeșce, — kit. pol. ciment; *chit* româneșce un fel de pământ cleos ce p. e. lipeșce uiega în ferestä; *khytaus* la arabi. *Chitä* româneșce. Când e ger uscat (fără néuä) și e ger mare, pe crengile arborilor, se așeqä un fel de néuä ca niște flori, și *acësta* se numeșce *chitä*. *Kita* la finni fascis lat. (legatură de nuele), *kita* ung. tuľä; b) *pachet*; *kitice* boem. legatură de flori, puchet. *Chituş* româneșce puchet, legatură de flori. (*Chituş* e formațiune ca: *cätuş* cu uș diminutiv, și de și pentru rădecina *chit*, se aflä și la străini formațiuni asemenea, *chita* și *chituş* s'a format independente în limba ro-

mănescă.) Kytte nemț. ortăcie, companie deosebi pentru vênat.

Cotea bs. curea; scotte it. funea de ventrêlă, de luntre. — *Chitôre* rom. (>Gutinul» nr. 7, dar am cunoscut-o și mai nainte) sêrmă, pantlică, ață de legat gulerul la cămeșă. Kôyte finn. fune, kôytă finn. a legă cu fune; kôtél ung. fune, kôtni ung. a legă; kôteg ung. sarcină (legatură) păchet; kôtet volum de cărți; tom; kôtôzni ung. a legă. Kôtény ung. kătrintă; kôtelevény ung. obligațiune (ob — și ligo =leg.)

Cuturra bs. obligațiune, legătură; kutó finn. a) a legă b) a țese; kutine finn. legatură, țesatură. Khytam arab. a legă; qatmak turc. a legă cătră ceva; qatma turc. legătură.

2) Cad incuietóre.

Cadenas fr. lăcată cu care se incuie, se lęgă ușa. Cadole fr. brava dela ușă; vever. Cadranacz br. lăcat, csatló ung. ferul cu ce se inchid ferestele.

VIII. *Cad* însemnă a tăia și instrumintele de tăiat, și sinonime.

1) *Cad a tăia.*

Kad sanscr. a despică, a tăia, kadga sabiă, cad a ucide.

Cad la syri a tăia; caddi in Malabre cuțit. Khatn arab. tăiare impregiur, khytanel ar. acțiune de tăiare impregiur. Caedo latin taiu, — d in s caesus (ađi respuns, țesus) tăiat. Chadim turc. eununch, căstrat, scopit (acest cuvânt dintr'o rădăcină cu: cioplit, cu couper fr. a tăia.) Khodjesena pers. scopit, tăiat;) kadou la tatarii mongolici, a tăia, a separă, qadi pers. tăietură lungă și subțire p. e. in pepene.

Cedola it. cedula rom. ađi un darab tăiat de hărthie din caedo latin; caesura lat. tăietură; scheda it. cedulă; schedule nemț. cedula, scheiden nemț și a tăia, a despică. Ceda sanscr. tăietură, parte cettar, tăietor.

Praecido lat. intraltele, a tăia, a rotunđi; occido lat. *ucid*, taiu. (cid=caed=cad.) Skide gr. așcióră, tăietură. Schidione și schidone it. frigare. A *schidoli* rom. a tăia din ceva, a deformă; lui Petru i-au tăiat urechi ori nasul și l'a schidolit; am dat să-mi facă haine și le-au schidolit; *schidola* rom. om fără o parte din trup, mutilat, ciuntat, ulog; urit; in *schidola* rom. formarea e tocmai ca in: scheidung; = skide.

Codenas bs. seceră; codhbradh irl. preot sacrificatoriu, sacerdos lat. (cod=cad a tăia, — bradh preot, b in p, d in t, pretre fr. preot; in sacerdos, sac=seco taiu, seceră, secure=tăietóre, sacerdos preotul, cel ce taie vita), catar la evrei cuțit, cattur la evrei, preotul ce taie vita (ađi schacter.) Coedta la galli a tăia. — Din caed vêđurăm: caesus, caesura, adecă d in s; astfel din cod in s, *côsă* (mai bine *cóssă*) cu care se taie fênul; *cosor* un cuțit scurt și cărn, cu care se taie plantele, crengile; a *cosí*, a tăia fênul. — Scodare it. a tăia cода la cal, respective a o tunde (l'am adus și cuvântul *códă*, — a codi.) — Kudla boem. cuțit de pojnariu, de straiță. Kutara sanscr. secrete.

Katam la evrei a tăia, kathah tăietură, spargere; katzak la syri a tăia, kathahhh la syri și chaldei a tăia; kathapf la chaldei a tăia; chat la arabi tăiat, kath la arabi a tăia; kacza ung. (mai bine kacza) un cuțit cu care se curăți peile de pěr; kaczar și kaczor ung. un cuțit strimb pentru a curăți arborii, la noi *cosor*; kasza ung. *côsă*; skaza boem. tăietură blesură; calasta it. lemne tăiate, despicate, scheid nemț. lemn tăiat, despicat, țepliga, gazz arab. tăiare și gazzet arab. tăietură, qazyg séu kazyg la turci, par, cioplitură. Heti sanscr. săgetă.

Ciota it. mutilat, schidolit, ulog; *ciut*, *ciuta* rom. adiectiv; p. e. i-a tăiat pěrul de l'a făcut ciut (=șut); vaca e ciută (fără corne=șută) etc. ca substantiv: *ciută* căprióră (fără corne): qytha arab tăiat; qythas tăiere; quthu a tăia.

Couteau fr. (resp. cuto) cuțit, b) spadă scurtă; coutell br. coutel fr. coutellus și cutellus in monuminte vechi; cuțit, cuțitaș (cuțitel) coutel fr. cuțit de restiă, coutelas fr. o sabiă scurtă și lată, coutellas br. gladius lat. spadă; coutelier fr. maiestru de cuțite, cuțitariu; coutille fr. spadă cu trei tășuri; cou-tillade fr. tăietură, rană de tăietură; coudre fr. fer de plug (ce taie, lat. culter=cuțit.) Khuddet la arabi brézda de plug (brézda din o rădăcină cu: brișcă, briciu din bar a tăia.) *Cuțit* rom. *cuțitaș* rom. (cuțit mic); cuțit după formațiune stă mai aprópe de: cai-tidț la irl. lance, sulită; it in cuțit póte fi diminutiv, — și nũ formă de adiectiv (veste vest-it, renun-it) nici de preterit, ci ca in cad-et cum e in cot-et; miel-uf. In *ascuțit*, partea cuțit purcede din rădăcina din care: cute, pe care se ascute.

Costură, *custură* româneșce un cuțit slab; o sabiă rea. Petru are o custură de sabiă; o sabiă rea. — Coustille la fr. vechi o specie de spadă; coustiller și coustillierr la fr. v. un soldat ce pórtă astfel de spadă; kazme la alb. geg. sapă de via; kize la alb. tosc. tot aceea; kozik la pol. un cuțit reu, slab. — Cos și cus in costură purcede din *d*, tura și formele tille, ik, — așă mai sus or in eos-or, — ura in caes-ura sũnt sufixe.

Formațiuni asemeni mai sũnt: cas-tra-tus=sco-pit; castrum lat. castru in tabulele eugubine, din ca-der g. loc inchis, cadr g. castrum (veđi V cad 1.) Cuspid lat. vêrf; capêt ascuțit. — Dar aceșta formațiune o aflăm resolută și in punctul următor.

2) *Cad a împunge, a cósce.*

Coddi g. a împunge, a îngăuri, a cósce. Codura in monuminte vechi, cosetură; coudre fr. a cósce; coudre fr. cosetură; deci la fr. in coudre a remas d, in coudre d s'a schimbat in t; la noi din coddi d in s (și anume doi s, căci altcum ar sună ca z) a *cósce*; după codura forma din monuminte vechi ar trebui să fie cosura séu cossura, — dar cosetura e formată ca: costura, deci și aci sufixul tura, și pen-tru ca să nu se confunde cu acesta, e *cosut*, *cosutură*. — Coudurerius in mon. vechi, couturier fr. *cosu-toriu*; cudio și cydio lat. eu cos. — Aceste demustră că și a *cossí*, *cóssă*, *cosor* sũnt formațiuni de origine romanice, de și se află la unguri: kasza, kaszálni.

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Doine din țera Oltului.

— Din Veneția inferióră. —

De când s'a dus badea dus,
Negură 'n curte s'a pus,
Și pe-un par și pe-o nuia
Și pe inimióra mea.

De cine mi-i dor și drag,
Nu-mi face tină la prag;
Dar de cine mi-i urit,
Face-mi tină până 'n gât.

De s'ar țese pánza 'n baltă,
Fără ițe fără spată,
Fără leac de suveicuță,
Ar țese și-a mea mândruță.

L. I. Pușcariu.

Din albumul unei femei frumoase.

Femeile înșelă mai bucurosi pe bărbații lor, decât pe amanți.

*

Ceea ce este Phylloxera pentru vie, aceea sunt amicii de casă pentru însurăței.

*

Amabilitatea unei matrone poate alungă grațiile celei mai frumoase domnișoare.

*

Dacă-i vei lua unei femei moderne plăcerea de a face furor, i vei lua totul.

*

Sunt femei, care sunt mai bine de admirat la distanță.

*

Când o fată este forțată a renunța la un amor, atunci ca femeie ea se va despăgubi prin două amori.

*

Spre a convinge pe o femeie, nu trebuie să-i vorbești înțelept, ci frumos.

*

Cu cât este mai costisitor amorul femeiei, cu atât mai puțină valoare are ea.

*

Nu poate fi o întunecime așa de mare, ca buzele a doi amoroși să nu se potă întâlni.

*

O femeie are nevoie de o sută de cauze ca să iubească, dar numai de una ca să înșele.

*

După turturei urmăză cocostîrcul.

*

Femeile, care par a se feri de amor, adesea abuză de el.

*

Multe femei dau mai bucurosi o sută de sărutări, decât să refuze una.

*

Botinele de bal sunt avant-garda pantofei.

*

Frumuseța și virtutea sunt două mărgăritare, între ele este lumea.

*

Un bărbat care-și neglijează femeia, poartă deja cornele în busnă.

*

Înima femeiei este o ghiată pe care alunecă mulți bărbați, — ferice de acela care nu-și rupe gâtul.

*

Când femeia privește în oglindă, vede nu numai că ea este frumoasă, — dar că ea este mai frumoasă ca toate femeile.

*

Nu-i de crezut, cum poate otrăvi vorba rea dragostea.

*

Vorbiți încet, când vorbiți de dragoste.

*

O dihală rusescă: Dragostea, focul și tusa nu sunt de imprumutat.

*

Frumusețea e un farmec, prin a cărui putere credința se topește 'n sânge.

Lăutarii români la espoziția din Paris.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Anunțăm și noi în mai multe rânduri, că lăutarii români au făcut la espoziția universală din Paris senzație mare, atât cu melodiile cântate, cât și cu instrumentele pe care le-a executat.

Public distins, lume de frunte, bărbați de poziție naltă i-au aplaudat și salone elegante le-a deschis ușile; ér diarele franceze de multe ori le-au făcut elogii; și juriul le-a acordat premii.

De curând »Ilustrațiunea« franceză a publicat una din melodiile cântate de lăutarii români și anume »Steluța« de V. Alecsandri, dimpreună cu un tablou ce reprezintă lăutarii cântând în fața unui public ales. Grăbim a reproduce ilustrațiunea aceea în nr. acesta.

— —

Literatură și arte.

Știri literare și artistice. Dl V. A. Urechidă, senator și membru al Academiei Române, a donat biblioteca sa orașului Galați, prin ministerul cultelor și instrucțiunii publice, cu condițiune ca să poarte numele de »Biblioteca Urechidă.« — Paul Lindau, cunoscutul romancier german, va publica în curând un volum asupra României; se știe, că Lindau a vizitat anul trecut România și alte state orientale. — La Caracal se va înființa în curând un muzeu de anti-chități și o bibliotecă; statutele sunt gata.

Dicționar German-Român. A apărut broșura primă din »Dicționarul German-Român« complet de S. I. Grossmann în Iași. Intregul op va formă două mari volume și va aparé în 40—45 broșuri de câte 16 pagine format 4°. La fiecare 15 zile va urmă o broșură. Prețul unei broșuri în România 50 bani, în Austro-Ungaria 25 cr. Intéia broșură se trimite gratis și franco după cerere. Abonații vor primi gratis împreună cu ultima broșură două scôrțe frumoase, eșite din unul din cele mai mari ateliere de legătorie din Lipsca.

Tese de licență. La București au apărut de curând următoarele tese de licență: »Colegiile la Romani, cu specială privire asupra celor din Dacia,« de dșora Constanța Bârsan; »Inceputul politicii rusești în principatele române« de dl P. D. Petrovici; »Despre originea limbei și legătura dintre limbă și cugetare,« de dl D. D. Georgescu; »Studiu asupra lui Septimiu Sever« de dl Ion Grama; »Némul Cantă-cuzineșilor« de dl Ion C. Mihalcea.

Muzeu al artelor industriale. Dl Esarcu, ne spune »Românul« dorește să înființeze în București un muzeu al artelor industriale. Acest muzeu va fi probabil clădit în dosul Ateneului, unde edificiul nu este încă terminat; el va formă o aripă care va conține toate invențiunile industriale cu caracter artistic. Dl Esarcu, ată »Constituționalul«, a și obținut dela niște esposanți străini dela Paris mai multe obiecte de felul acesta, și le-a obținut gratis, după făgăduiela că vor fi espuse în muzeul artelor industriale din București și că vor purtă numele inventatorului.

Milton românește. »Paradisul Perdut« al lui Milton a apărut la București în o nouă traducere românească. Acésta e făcută după textul englez, în prosă, de dl B. Lăzurean. Traducătorul ne dă întreg »Paradisul Perdut« cu cele două-spre-dece cărți. Precum se știe și dna Chițu ne-a dat o traducere românească a renumitei poeme de Milton.

Călindarul „Amicul Poporului“ pe anul 1890, a apărut întocmit de dl Gr. Sima al lui Ion. Partea

literară pentru învățatură și petrecere conține următoarele lucrări: Amintiri din copilărie, de Ion Crénga; Cenușotca, poveste, de Gr. Sima al lui Ion; Evangelia cea mai alésă, anecdotă populară, de Gr. Sima al lui Ion; Aerul din punct de vedere igienic, traducere din dr. Erismann; Ingrigirea albinelor primăvăra, Drevele ca mijloc de vindecare a vinurilor bolnave. Pregătirea cașului din lapte de vacă, Vorbe de Gr. Sima al lui Ion, Poesii de Eminescu, M. Beldicean, Veronica Micle, Matilda Poni, N. Volenti, S. Bodnărescu, Banul Ienachița Văcărescu, Gr. Alesandrescu, Anton Pan; Literatură populară de Gr. Sima al lui Ion. Anecdote. Prețul 50 cr. séu un leu 50 bani. De vëndare la W. Krafft in Sibiu.

Călindarul Calicului pe anul 1890 a apărut și este mult mai variat decât cel de pe anul curent. Afară de partea calendaristică, cuprinde o bogată lectură umoristică și anume: Despre intunecimile anului 1890, Regentul anului, Stan Pățitul, Doina țigănescă de A. Boca, Cântecul gintei țigănești, Haidaiți frați la București! poesie; Adio cultură, poesie; Tatăl nostru modern și 26 de anecdote ilustrate. Prețul 36 cr. La W. Krafft in Sibiu.

Reviste noue. *Revista Dobrogei* a apărut la Constanța, având scopul să apere interesele provinciei transdanubiane. — *Revista Bibliografică* și critică a limbilor și literaturilor române, redactată de biroul bibliografic din Viena, sub direcțiunea dlui dr. Emil Ebering, va apăre în curând. — *Convorbiri Sociale* se va numi o revistă »politică și istorică« care se va redacta la Focșani, de cătră o societate de tineri. — *Casa Săteanului*, revistă populară ilustrată, se va scôte de membri Societății „Speranța“ din comuna Grindu in România. — *Dobrogea*, organul proprietarilor, agricultorilor și economilor de vite din Dobrogea, a început să iésă la Constanța, promițând că va apăre de doué ori pe lună.

Diare noue. *Gazeta Tulcei*, diar politic, a apărut in orașul cu acelaș nume. — *Bărbierul*, diar umoristic, a apărut la București, cu devisa: „Să ridem, ca să nu ne apuce plânsul.« — *Têra* e numele unui diar săptămânal, care a început să iésă la Ploești. — *Buletinul tipografiei române* a început să iésă la București, in 1/13 octombrie, ca organ al intereselor artei tipografice; diarul se va ocupa între altele și cu chestiuni tehnice relative la brânșa tipografică. — *Monumentele Têrii*, diar politic, are să iésă zilele acestea la București. — *Vespea* un alt diar umoristic, asemenea va eși la București. — *Ecoul Carpaților*, un nou diar politic, va apăre in curând la Iași.

Teatru și musică.

Știri teatrale și musicale. *Dna Darcée* este angajată pentru stagiunea acésta la opera din Nizza, unde va creă rolul principal din opera lui Glinka: »Viêta pentru țarul.« — *Dl Ion Catina*, publicist, a scris doué piese, pe care le-a presintat direcțiunii Teatrului Național din București. — *Violinistul Micher*, înainte de a plecă in străinătate, va da un concert in sala noului Ateneu din București. — *Dl Eduard Caudella* și Carol Fruhling au dat zilele acestea un concert la Odessa, cu succes strălucit, cântând și câteva bucăți românești, compoziții ale lor proprie. — *Dra Zoe Stefanescu* va da la 22 octombrie (3 nov.) un concert musical in sala Ateneului nou din București; apoi va plecă 'n străinătate spre a-și completa studiile musicale. — *Dl Gr. Ventura* a fost însărcinat de ministerul cultelor din România să predea la conservatorul din București istoria muzicii și a literaturii dramatice.

Teatrul Național din București. Prima piesă originală in stagiunea acésta, »*Marcela*«, dramă in 4 acte (7 tablouri) de dl Gr. Ventura, s'a dat marți la 10/22 l. c. »*Marcela*« este o dramă istorică și tratéză despre luptele dintre catolici și protestanți, sub domnia lui Carol al IX-le. Despre succes încă n'avem informațiuni. Deocamdată anunțăm, că rolurile principale au fost ținute de dnele Vermont, Am. Vclner și dnii C. Nottara, V. Hasnas, P. Velescu, I. Petrescu. Mai tot personalul teatral a jucat. — »*Némul lui Rantzau*«, cu care s'a deschis stagiunea, s'a jucat de 4 ori; dar »*Demimonde*« numai odată. După »*Marcela*« va urmă »*Roger la Houte*« tradusă de dl Manolescu. In curând se va da »*Femeile noastre*«, apoi »*Marion de Lorme*« de Victor Hugo. Comitetul teatral, precum aflăm din »*Românul*«, a hotărit să trecă la pensiupe pe dnii Matei Milo și Mateescu și pe dnele Efrosina Popescu și Irina Poenar, cu incepere dela 1 novembre. Mai multe persoane, scrie tot »*Românul*« au luat hotărîrea, spre a incuragiă Teatrul Național, să se aboneze la reprezentațiunile ce se vor da in fiecare marți. Clubul regal a oprit deja o logie și se crede, că și alte cluburi vor imită exemplul seu. Dl Th. D. Speranța a presintat comitetului teatral o dramă originală in cinci acte, intitulată »*Părăsirea*«.

Teatrul Național și presa. Comitetul Teatrului Național din București a luat măsura foarte potrivită, ca cronicarii tuturor diarelor să se invite la repetițiile generale. Cu modul acesta, presa va puté să dea semă de reprezentațiuni, chiar a două zi, ca 'n alte capitale, in mai deplină cunoștință de cauză și direcțiunea și actorii vor puté să profite de observațiunile ce s'ar face, înainte d'a se reprezintă piesa. Bine înțeles, că și directorii diarelor, decă vor voi, vor puté să asiste la aceste repetiții generale. Comitetul, spune »*Românul*«, de unde luăm aceste informațiuni, a decis asemenea, ca să trimită ca in trecut, bilete permanente de liberă intrare, presei, rugându-o să facă critica, fie in bine fie in reu, a pieselor ce se dau pe scena Teatrului Național.

O nouă piesă de Carmen Sylva. Regina României, care nu pré izbutése 'n genul dramatic, a terminat de curând o nouă piesă teatrală. Subiectul e tras din istoria română, combinat cu mai multe balade și legende populare. »*Românul*« ne spune, că o traducțiune de pe acésta piesă va fi represintată pe scena Teatrului Național din București.

O nouă operă română. Aflăm din »*Fântana Blandusiei*« (format mare) că dl Eduard Caudella, profesor la conservatorul din Iași, violinist și compozitor musical de mare talent, e aprôpe de a termina o operă serie in 4 acte, care promite să aibă un succes strălucit.

Concert filantropic in Brașov. Distinsa noastră cântăreță, dna Irina de Vladaia, a dat joi un nou concert la Brașov, cu concursul dșorei Leontina Neugeboren (pian), al dșorelor Sidonia și Anna Pop (violină și pian) din Cluș și al dlor Nicolae Popovici și Leopold Frank. Din vinitul curat, jumătate s'a destinat pentru ajutorarea școlarilor săraci din Brașov, fără deosebire de confesiune. Êtă și programa concertului: 1. Gounod »aria giuvaerelor« din Faust. Dna Irina Vladaia. 2. Vieux-temps: Fantasia apasionată, pentru violină cu acompaniament de piano: drele Sidonia și Anna Pop. 3. Auber: Cavatina din »Fra Diavolo.« Dna Irina de Vladaia. 4. Beethoven: sonată pentru pian; dșora Anna Pop. 5. Massenet: Air du Cid. Dna Irina de Vladaia. 6. a) Wilhelmj Romanță b) Arii române, pentru violină cu acompaniament de piano; dșorele Sidonia și Anna Pop. 7. a) Verdi: Cavatina din Rigoletto b) Flechtenmacher: »Cât te-am iubit.« Dna Irina de Vladaia. 8. Schu-

mann: a) Aufschwung Op. 12 As-dur b) Albumblatt Op. 99 Fismoll c) Novellette Op. 21 E-dur; d) sora Leontina Neugeboren. 9. Meyerbeer: Valsul umbrelor din Dinorah. Dna Irina de Vladaia.

Teatrul din Iași. Societatea dramatică delă teatrul românesc din Iași a publicat și ea programa stagiunii și numele persónelor ce compun trupa. Repertoriul înșiră o mulțime de piese noue și vechi, cari vor fi să se jöce in cele 40 seri anunțate. Personalul asemenea e numeros și compus din puterile cele mai bune, câte s'au putut adună. In lipsa unui teatru, care a ars, societatea a inchiriat sala Pastia.

Biserică și școlă.

Șciri bisericöesci și școlare. II. Sa dl dr. Victor Mihályi, episcopul din Lugöș, a petrecut in șeptemăna trecută la Gherla, unde a vizitat și seminarul teologilor. — *Episcopul Melchisedec*, după cum se vorbește, ar fi hotărît de a cere retragerea, pe motiv de bôlă, spre a se retrage in viața privată. — *Un nou gimnasiu* s'a inaugurat in șeptemăna trecută in România; noul gimnasiu s'a clădit in Râmnicul-Sărat. — *Noul liceu Lazar* in Bucureșci se va clădi pe bulevardul Independinței; piētra fundamentală se va pune in 22 octombre (3 novemb.), asistând și regele.

Asociațiunea transilvană. Cu 1 ianuarie 1890 vor fi a se ocupă: I. 2 (doue) ajutöre a 20 fl. pe an din fundațiunea »Tofăleană«, menite pentru tineri descendenți din vre-o familie de ale fostei comune »Tofălëu«, cari ar voi să invețe vre-o meseriă öre-care. II. 4 (patru) ajutöre a 25 fl. pe an, menite pentru tineri români, cari voesc a invēță vre-o meseriă, dar mai cu sēmă: rotăria, lemnăria (bărdășia), fărăriă, mēsăria (tēmplăria), cismăria, pālărieria, curelăria, șelăria, mașinăria, agricolă; III. 2 (dove) ajutöre a 100 fl. pe an, pentru tineri, cari ar voi a se perfecțiönă in o măestrie de lemnărie mai perfecțiönată (facere de cruci și colonade, invēlize de case după sisteme moderne sculptura in lemn séu strungăria mai perfecțiönată) pentru a căror conferire se eserie concurs. Cererile au a se inaintă comitetului »Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român« in Sibiiu până la 30 novembre n. 1889.

Școlă Română, societate culturală in Bucovina, va ține adunarea sa generală la 1 novembre in Sucéva, in localul »Clubului Român«, la 3½ ore după miédădi.

Reuniunea invēțătorilor gr. o. din districtul Abrud a ținut adunarea sa generală la 8/20, 9/21 și 10/22 octombre in Abrud, sub presidiul protopresbiterului Romul Furdul, secretar Nicolae Corcheș. Afără de agendele oficiale, invēțătorii George Lupa, Ioan Lup, Iosif Gomboș, Nicolae Todorean, Solomon Coroiu, Ioan Motora, Vasilie Pușdea, Radu Savu, Andrei Muntean, Iosif Magda și preotul Vasilie Gan au ținut parte disertățiuni, parte prelegeri practice.

Ce e nou?

Hymen. *Dl Sever Popovici-Dessean*, candidat de notar, la 13 l. c. s'a fidanțat cu dșöra Emilia Gencsi, fiica repositului George Gencsi, comisar de catastru și proprietar in Arad. — *Dl Teodosie Popovici*, comerciant in Ildia, s'a logodit cu dșöra Lucreția Orzu, fiica dlui Orzu, invēțător in Ciclova-română lângă Oravița. — *Dl dr. Dimitrie Barbu*, ales paroc in Pecica-română, s'a logodit cu dșöra Valeria Monța, fiica dlui Isaia Monța din Cuvin.

Șciri personale. *Dl V. Alecsandri* e apröpe res-

tabilit de indispoștia-i de care suferise și se va 'ntörce in curēnd la postul seu in Paris. — *Dl dr. Crăinicean*, escelentul medic-oculist, se află încă tot la Iași; de acolo va plecă in curēnd la espoșițiunea universală din Paris.

Academia Română. In ședința de vineri 6/18 octombre, dl Sturdza a citit un studiu asupra numismasticeii și dl Urechia a citit niște documente privitöre la istoria breslelor. Dsa. raporiēză »Românul«, a combătut aserțiunea evreilor, că ei au adus comerțul și prin urmare bogăția in țera nōstră. Documentele citite sânt förte importante și dl Urechia a anurțat, că are de gând să scötă o istorie desvoltată a breslelor.

Ovațiune mitropolitului Miron Romanul. Societatea culturală maghiară din Cluș, numită pe scurt »Emke«, a adresat Esc. Sale părintelui arhiepiscop și mitropolit Miron Romanul o scrisöre, rogându-l să dea voie, ca protopresbiterul din Mediaș să pötă ține liturghie la sfințirea stégului Reuniunii, cu ocașiunea adunării din Gherla. Esc. Sa, considerând tendințele acestei reuniuni, a refusat cererea. Respunsul Esc. Sale a fost criticat cu multă violență de diaristica ungurēscă. Acesta a indemnat pe românii din Sibiiu, să facă prelatului o ovațiune. Șeptemăna trecută, joi, după cum aflăm din »Telegr. Rom.«, la inițiativa dlör advocați dr. Ioan Nemeș, Ioan de Preda și Ioan Popa, s'a ales o comisiune in persönele dlör dr. Ioan Nemeș, Ioan de Preda, dr. Ioan Moga, dr. Octavian Russu și I. Barițiu care să redacteze o adresă de incredere; ér in persönele dlör I. Popa, dr. Nicolae Olariu, dr. Vasiliu Bologna, dr. Nicolae Vecerdeä și Corneliu Aiser s'a ales un comitet, care să arangeze un conduct de torțe. Adresa s'a și făcut, dar conductul de torțe a fost oprit de poliție; astfel dar publicul numeros adunat și din satele vecine, a improvisat o cină comună, cu toaste.

Ateneul din Focșani. La 15/27 octombre viitor se deschide sesiunea conferințelor din Ateneul din Focșani. Cu această ocașiune dl profesor C. I. Lupu, va ține o conferință din materie filosofică, intitulată despre »Pasiune«; conferința pe care dsa o va ține și in Ateneul din Bucureșci.

Intrunire agricolă. Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului« va ține sâmbătă in 14/26 octombre 1889 in comuna Noerichiu, in edificiul școlei române, o intrunire agricolă, la care se va discuta despre trifoiu și eventual despre alte cestiuni agricole. Inceputul la 10 ore inainte de amēdi.

Universitatea din Bucureșci. Cursurile universității din Bucureșci se vor redeschide la 15 octombre. Anul acesta, scrie »Românul« redeschiderea cursurilor se va face cu mare solemnitate: Universitatea din capitală implinesce 25 ani dela inființarea ei. Cu această ocașiune, rectorul universității dl Al. Orescu, va rosti un discurs de ocașiune. Se va ține și o disertăție, despre »Poenaru«, probabil de dl Al. Odobescu.

Alegere de notar in Vașad. Vașadul este o comună curat romänescă, la marginea de căträ Sătmara a comitatului Biharia. Locuitorii sânt cu stare bună, au biserică și școlă frumösă, invēțător bine plătit. notar numai pentru satul lor, parocul lor totodată e și protopopul cercual. Devenind vacantă stațiunea notarială, alegerea s'a făcut dlele trecute. Numerul candidaților a fost 7, dintre aceștia pretorul a candidat pe Klösz, Török și pe Kovács. Cea mai mare parte a membrilor din comitet a dorit pe Ioan Bozintan, dar fiind că acesta n'a fost candidat, 19 ênși au eșit și numai 2 au ramas in sală. Aceștia apoi aleseră pe Kovács. Cei depărtați deteră protest in contra alegerii.

Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina. Comitetul societății pentru cultura și literatura română din Bucovina a decis, conform §§-lor 13 și 20 p. 2 din statute, ca să se țină adunarea generală în Cernăuți vineri, în 20 octombrie (1 noiembrie) 1889, la 2 ore d. a. în localitățile societății. Programul adunării va fi: 1. Raportul comitetului despre lucrările sale pe timpul dela 1 ianuarie 1888 până la finea lunii lui august 1889. 2. Raportul revizorilor despre cercetarea socotelilor anului 1888. 3. Incuviințarea bugetului societății pe anul 1890. 4. Raportul comitetului privitor la modificarea statutelor. 5. Alegerea președintelui și a 5 membri ai comitetului conform §. 14 p. 1 și § 18. 6. Alegerea comisiunii de 3 membri spre cercetarea socotelilor anului 1889 conform § 14 p. 6. 7. Discursuri și propuneri privitoare la interesele societății.

Sfaturile părintești ale principelui de Bismark. Când dl Edison a venit la Berlin ca să arate aici fonograful seu, dl Vangenmano, secretar al dlui Edison, a rugat pe dl Bismark să dicteze și densul ceva în fonograf. Dl Bismarck s'a apropiat atunci de fonograf și a dîs următoarele, drept sfat fiului seu Herbert. «Lucrăză cu plan, ține măsura în mîncare și puțin și la băutură, etă sfaturile părintelui cătră fiul seu.»

Regele scăpat din amanet. Am scris mai dîlele trecute că Maria I, rege al Sedangului, petrecînd la Ostende vreme îndelungată și ne avînd cu ce plăti cei 7000 lei ce datoră otelierului, a fost ținut ca amanet, până ce o plăti. Stătut mult timp și se gîndi cum să scape, căci nu avea cum să încunoșciințeze pe ai sei, căci p'acolo nu merge poșta din Europa. Umblînd în sus și în jos prin odaie, odată se opri și esclamă vesel: A, am găsit mijlocul d'a scăpă. În Sedang nu-i poștă, trebuie să inființez eu. Se puse deci și comandă la Paris mărci, în valoare de 5 centime până la 5 franci. Marcele fiind noi și cu tôte culorile din lume, plăcură atât de mult francesilor, încât aceștia se puseră să le cumpere ei, astfel că norocosul și ingeniosul rege vîndu atâtea mărci, încât își plăti nu numai datoria la hotel, dar îi rămase și bani de drum.

Necrolôge. *Cornelia Russu n. Beleş*, tinera soție a preotului George Russu din Chelmac, a încetat din viață la Odvoș, în casa părintească, la 3/15 octombrie, în etate de 23 ani, fiind măritată abia de șese luni. — *Ioan Vereș-Roșescu*, paroc gr. or. în Ghero-Oșorhei, părintele repositului protopresbiter al Clușului Vasilie Roșescu, a murit luni, în etate de 90 ani, jilit de o mulțime de consăngeni. — *Petru Cernefiu*, unul din hruntașii comunei Moșnița de lângă Timișoara, fost pădurar, a repositat la 28 sept. v. (10 octombrie) în etate de 66 ani.

Ghicitoare triumphiulară.

De Iuliana E. Iancovici.

Cuvîntul întreg ne dă un nume bărbătesc usitat. Ștergînd litera finală, ne rămîne un substantiv. Dacă mai ștergem o literă finală, ne rămîne tot acest substantiv în singular. Dacă ștergem încă o literă, rămîne numele unei reuniuni; ér de mai ștergem și acum finala, ne rămîne prima silabă a întregului cuvînt.

Terminul de deslegare e 10 noiembrie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghicitoareii de șac din nr. 27:

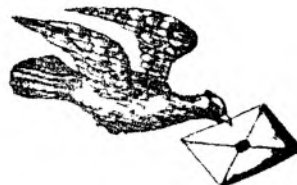
Și tu mi-ai scris: Așă de multe
Ți-oi spune când ne-om întîlni;
De-a mele doruri, simțeminte,
Un véc să-ți scriu n'aș mai sfērși.

Și după lungă despărțire,
In fine érăș ne-am vécut;
Dar ca să stăm noi față 'n față
Așă de reece n'am cređut.

Deslegare bună primirăm dela dómnele și domșorele: Eu.emia Popescu, Iosefina Crișan, Teresia Bran, Ecataina Conopan, Cornelia Albini, Amalia Popescu și dela dl Nic. Stoica.

Premiul a fost dobândit de dna Iosefina Crișan.

Poșta redacțiunei.

Tablouri luminóse. Nu așă trebuie scris studiul acesta, ci în formă analisătoare, aducînd probe separat la fiecare aserțiune.

Dlul S. B. in Barlad. Abonamentul a sosit.

Deși ridem când și când. Nici fond, nici formă, nici chiar limbă.

Tot în glumă. Nu se pôte.

Aprópe de câmpie. Nici acuma nu o putem întrebuința.

Picături de Maria-Zell pentru stomac,

fórté folositoare în tóte bótele de stomac.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, respirațiunea mirositoare, paliditatea, răgăile, colica, catarul de stomac, acréla 'n găt, gălbinarea, gréța, vîrsarea, durerile de cap (dēcă provin din stomac,) sgărciurile de stomac, incutura, ingreunarea stomacului, hemoroidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebuințare **40 cr.**; duplă **70 cr.** Expedițiunea centrală prin farmacistul *Carl Brady, in Kremsier* (Moravia).

Avertisment! Veritabilele picături de Schutzmarke. Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imitéză mult. *Semnul veritabilității* este, că fiecare sticlă trebuie să fie împachetată în hîrtie roșie, *prevădită cu marca de sus* și să aibă *regulele de întrebuințare*, mai observându-se, că este tipărită în *imprimeria lui H. Gusek in Kremsier*.

Hapuri purgative de Maria-Zell. Aceste hapuri (pilule) care de mulți ani se întrebuințéză cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incuteri, se falsifică mult. Cumpărătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscererea farmacistului *C. Brady, Kremster*. Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Dacă bani se trimit înainte, se expedéză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl. 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sînt niște lécuiri secrete. Descrierea se află în *regulele de întrebuințare* care se alătură la fiecare sticlă și cutie. Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vîndare: în *Oradea-mare* la farmacistii: *E. Ember, Lud. Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Heringh* și la *misericordiani*; în *Bereby-Ujfalva* la farm. *Geza Tamásy*, în *Kis-Marja* la farm. *Fr. Gallasy*; în *Komádi* la farm. *G. Scholtz*; în *Salonta* la farm. *L. Kovács* și *Fr. Podráczky* 2-43

Călindarul săptămînei.

Țiua sept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dum. 21 după Rusalii	Ev. 6 dela Luca c. 8, gl 4, a inv. 10.	res.	ap.
Duminecă	15 Mart. Lucian	27 Sabina	6 26 4 02
Luni	16 Mart. Longin	28 Sim. si Iuda	6 29 4 95
Marți	17 Prof. Osie	29 Wilhelmina	6 31 4 57
Mercuri	18 † Ev. Luca	30 Hartman	6 33 4 56
Joi	19 Prof. Ioil	31 Wohlgang	6 34 4 54
Vineri	20 Mart. Artemiu	1 Nov. T. Sf.	6 36 4 52
Sâmbătă	21 Cuv. Ilarion	2 Pom. Repos.	6 37 4 51

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Húgel in Oradea-mare.